

BEROEPS- BELANGEN

UIT „VERSLAGEN EN MEDEDEELINGEN BETREFFENDE
DE VOLKSGEZONDHEID”
SEPT. 1937

Staat IV doet zien hoe ook tijdens dit jaar het aantal tandartsen snel vermeerderde, n.l. met 70. Terwijl de bevolking met 0,98 % toenam steeg het aantal tandartsen met 6.7 %. Het meest profiteerden hiervan de provincies Noordbrabant (14,5 %), Gelderland (14,1 %), Zeeland (12,5 %) en Limburg (11.4 %).

Verder de gemeenten van 20.001 tot 50.000 inwoners met 12 %, en die van 5.001 tot 20.000 inwoners met 9.2 %. In verschillende kleinere gemeenten vestigde zich voor het eerst een tandarts. Aan het einde van het verslagjaar was op 7573 inwoners 1 tandarts beschikbaar, tegen een jaar tevoren 1 op 7992 inwoners. Sedert 1931 steeg het aantal tandartsen boven den aanwas der bevolking als volgt:

In Noordbrabant	met 38.0 %	In Friesland	met 35.1 %
„ Gelderland	„ 25.2 %	„ Overijssel	„ 18.5 %
„ Zuidholland	„ 13.8 %	„ Groningen	„ 31.1 %
„ Noordholland	„ 16.6 %	„ Drenthe	„ 10.1 %
„ Zeeland	„ 20.6 %	„ Limburg	„ 33.3 %
„ Utrecht	„ 20.8 %		

Gemeenten met:

meer dan 100.000 inwoners	12.9 %
50.001—100.000	„ 15.9 %
20.001—50.000	„ 25.4 %
5.001—20.000	„ 31.3 %
5.000 en minder	„ 28.8 %
Het Rijk	20.3 %

De grootste toename over dat tijdsbestek vond dus plaats in de provincies Noordbrabant, Friesland en Limburg en in de drie groepen van gemeenten met de kleinste aantallen inwoners.

Tandheelkundigen.

Omtrent de tandheelkundigen valt niets te vermelden.

Overtreding van de wet van 1 Juni 1865, Stbl. 60.

Talrijke gevallen van kwakzalverij vroegen ook in het verslagjaar weer de aandacht van de Inspecteurs.

In een bepaald geval kon tegen een reclame-vertooning voor „geneeskrachtige” electriche toestellen met onmiddellijk succes worden opgetreden. De beide medici ter plaatse waarschuwden tevoren tegen het koopen van bestralingstoestellen, die in handen van leeken of gevaarlijk of nutteloos zijn.

Naast het misleidende optreden van z.g. „natuurgeneeskundigen”, die dikwijls hun kwakzalversbedrijf uitoefenen door verkoop van verpakte „geneesmiddelen”, wordt getracht het debiet van kapperssalons en schoenzaken te vergrooten door raadgevingen en handelingen op geneeskundig gebied. Het werken met electricch-medische instrumenten, het verwijderen van overtollig haar en andere cosmetische ingrepen door onbevoegden veroorzaakte meermalen aandoeningen, die het inroepen van medische hulp noodig maakten.

Ook dit jaar werden weer meerdere overtredingen geconstateerd en processen-verbaal opgemaakt. Zoo tegen iemand, verdacht van behandeling van kankerlijders en voorts wegens aankondigingen van diabetes-behandeling en van behandeling van voetkwalen. Ook tegen een verpleegster, die onbevoegd verloskundigen bijstand verleende, moest worden opgetreden.

Bij het aanhangig maken van bepaalde gevallen bleek vaak, dat de betreffende personen reeds de aandacht van de politie genoten. Het zou goed zijn dat overal de politie automatisch een vervolging instelt als in een dagblad een „kruidendokter” het zitting houden aankondigt of een „magnetiseur” geneeskundige behandeling adverteert. Daarmede behoeft op een verzoek van de Geneeskundige Inspectie niet gewacht te worden.

Het viel wederom op, voor welke kleine bedragen meermalen een veroordeeling werd voorkomen, door het treffen van een schikking. Verder werd het bekende verschijnsel wederom waargenomen, dat ook bij herhaalde veroordeelingen boeten werden opgelegd tot bedragen die weinig afschrikwekkend werken.

In de contrôle op het al dan niet laten viseeren van diploma's werd een middel gevonden om het dekken van onbevoegden aan het licht te brengen.

Overtredingen van de wet van 24 Juni 1876, Stbl. 117.

Tegen het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunst door tandtechnici moet bij voortdoring worden opgetreden.

Staat IV.

OVERZICHT VAN HET AANTAL TANDARTSEN IN DE PROVINCIËS EN DE GROEPEN VAN GEMEENTEN GEVESTIGD IN DE JAREN 1931 TOT EN MET 1935.

	Aantal op 31 December					Aantal inwoners per tandarts					Mutaties in 1935			
	1931	1932	1933	1934	1935	1931	1932	1933	1934	1935	af	bij	Toename in aan- tal %	
	Noordbrabant	41	48	58	62	71	22163	19251	16226	15474	13734	—	9	9
Gelderland	80	83	94	99	113	10540	10341	9244	8901	7887	5	19	14	14.1
Zuidholland	250	259	276	290	303	7960	7786	7389	7107	6860	12	25	13	4.5
Noordholland	263	276	301	319	331	5846	5659	5264	5022	4877	8	20	12	3.8
Zeeland	14	16	15	16	18	17710	15598	16714	15745	14056	1	3	2	12.5
Utrecht	69	75	81	90	95	6022	5662	5365	4936	4771	8	13	5	5.5
Friesland	22	22	26	32	35	18284	18460	15741	12886	11862	—	3	3	9.4
Overijssel	42	45	51	51	54	12583	11902	10617	10740	10250	1	4	3	5.9
Groningen	31	32	36	43	47	12756	12506	11231	9294	8792	3	7	4	9.3
Drenthe	11	12	10	12	13	20508	19099	23221	19631	18440	—	1	1	8.3
Limburg	25	23	26	35	39	22677	25098	22459	16794	15115	1	5	4	11.4
Gemeenten met meer dan 100.000 inwoners	401	412	433	459	477	5459	5367	5156	4917	4753	18	36	18	3.9
50.001—100.000	120	128	141	151	160	6739	6451	5964	5918	5670	4	13	9	5.9
20.001—50.000	129	134	147	159	178	7216	7085	6569	5948	5382	4	23	19	12.0
5.001—20.000	176	192	226	249	272	13811	12879	11102	10199	9485	8	31	23	9.2
5.000 en minder	22	25	27	31	32	77378	68966	64492	56322	55103	5	6	1	3.2
Het Rijk	848	891	947	1049	1119	9507	9185	8512	7992	7573	39	109	70	6.7

Het publiek weet meermalen niet dat „de dokter” een onbevoegde is. Het gaat op een dergelijk „instituut” af omdat bekend is dat er goedkoop tanden worden getrokken, etc. . . .

Een tandtechnicus zonder nationaliteit, die behalve de tandheelkunst ook nog andere ongeoorloofde praktijken uitoefende, werd uit het land gezet.

Handhaving van de wet van 2 Juli 1928, Stbl. 222.

Meerdere klachten moesten bij de Tuchtcolleges worden ingediend, inzonderheid tegen artsen en tandartsen wegens samenwerken met kwakzalvers en gebittenmakers, en tegen tandartsen en vroedvrouwen wegens de wijze van reclame maken. Onder de eerste groep kwamen enkele tragische gevallen voor, waarin sprake was van het exploiteeren van invalide bevoegden door onbevoegden.

Meermalen verzochten artsen en vroedvrouwen aan Inspecteurs een klacht in te dienen omdat zij schade meenden te lijden door de werkwijze van een collega. Soms bleek de klacht op een misverstand te berusten, in andere gevallen werd het algemeen belang niet betrokken geacht en de klagers in overweging gegeven zelf het geschil aan het oordeel van het Tuchtcollege te onderwerpen.

Tegen een arts, die een wijkverpleegster onderricht had gegeven in het inwendig onderzoek van barenden, werd een klacht ingediend wegens het ondermijnen van het vertrouwen dat barenden en verpleegsters in artsen moeten kunnen stellen. Eenmaal werd door een arts, toen een klacht wegens het dekken van een onbevoegde dreigde, de relatie met den onbevoegde verbroken. Een arts werd vervolgd wegens het bewerken van ontslag van een verpleegster op valsche gronden. Een andere wegens het voorschrijven van groote hoeveelheden verdoovende middelen aan een patiënt. De zware straf in het laatste geval werd in beroep door het Gerechtshof eenigszins verzacht.

Verschillende artsen en tandartsen waagden zich niet aan een proefneming, doch vroegen inlichtingen omtrent de toelaatbaarheid van voorgenomen handelingen. Daartegenover stonden gevallen van samenwerking met onbevoegden, waarin bleek, dat dezen adviezen hadden ingewonnen op welke wijze aan de Tuchtwet ware te ontkomen. Het opvolgen van die adviezen voerde echter niet tot het doel.

Het belang van het publicceeren van de beslissingen, die daarvoor in aanmerking komen, inzonderheid wat betreft principiele uitspraken, werd eenige malen ondervonden.

DE HOOGE RAAD EN HET „AFLEVEREN” VAN GENEESMIDDELEN.

Gelijk bekend is de uitoefening der artseneibereidkunst den apothekers voorbehouden. Een uitzondering op dezen regel vormen de artsen, die zich vestigen in plaatsen in welke geen apotheker gevestigd is. Deze z.g. apotheekhoudende geneeskundigen behouden dat recht ook wanneer zich later in die gemeente een apotheker vestigt. Op alle andere artsen, specialisten natuurlijk niet uitgezonderd, is van toepassing het verbod om geneesmiddelen „af te leveren”. In de betreffende wettelijke bepalingen is nergens een nadere omschrijving te vinden, waaruit kan blijken wat onder het afleveren van geneesmiddelen moet worden verstaan. Volgens de heerschende opvatting viel onder dit verbod niet het meegeven van geringe hoeveelheden van eenig middel aan den patiënt om deze volgens mondelinge aanwijzing door den behandelenden arts thuis in te nemen of aan te wenden. Vooral in de laatste jaren, bij de groote bedrijvigheid der pharmaceutische grootindustrie om steeds nieuwe geneesmiddelen of nieuwe combinaties van bestaande op de markt te brengen, waarbij ter kennismaking en beproefing den medici een geregelde stroom van proefmonsters thuis wordt gestuurd, is deze praktijk niet onbelangrijk toegenomen. Den fabrikanten kan ten deze natuurlijk geen philanthropie worden ten laste gelegd; de hoop dat een of meer hunner praeparaten het tot populariteit zal brengen houdt deze kostelooze voorziening van de artsen met steeds nieuwe voorraad proefmateriaal in stand.

Ook de tandartsen zijn in dit systeem niet overgeslagen en het kan niet ontkend worden dat de patiënten er vaak wel bij gevaren zijn. In hoeverre zij dat in het vervolg nòg zullen doen is een tweede, want de Hooge Raad heeft ten opzichte van deze gratis verstrekking van geneesmiddelen aan patiënten een belangrijk arrest gegeven.

Het betrof een zaak tegen een niet-apotheekhoudenden arts, die terwijl ter plaatse een apotheek gevestigd was, aan een van zijn patiënten pillen had gegeven. De kantonrechter had hem ontslagen

van rechtsvervolging, omdat in de ten laste legging de woorden „buiten noodzaak” ontbraken, de rechtbank had den medicus veroordeeld wegens overtreding van het, in artikel 9 van de wet regerende de uitoefening van de geneeskunst neergelegde, verbod tot het afleveren van geneesmiddelen. Daarbij werd overwogen, dat „afleveren” geen andere beteekenis heeft dan ter beschikking van een ander stellen en dat het er met name niet toe deed of zulks al dan niet tegen betaling is geschied.

In cassatie wees verdachte op de consequentie van een zoo ruim afleveringsverbod; niet slechts zou het kosteloos uitdeelen van geneesmiddelmonsters door de behandelende artsen, noodig voor het opdoen van ervaring met nieuwe geneesmiddelen verboden zijn, maar bovendien zou het den arts niet meer geoorloofd zijn een inspuiting te geven, een oog in te druppelen, een kies te verdooven, een zalfverband aan te leggen, allemaal afleveringen in ruimen zin van geneesmiddelen.

De procureur-generaal bij den Hoogen Raad, in zijn conclusie strekkende tot verwerping van het beroep, ontkende dit laatste. Wanneer een medicus tijdens de behandeling van den patiënt gebruik maakt van geneesmiddelen, stelt hij die geneesmiddelen niet ter beschikking van den patiënt.

De Hooge Raad heeft thans de strijdvraag beslist. Zelf toepassen van geneesmiddelen op een patiënt door een geneeskundige is, aldus het hoogste rechtscollege, iets geheel anders dan terhandstellen aan een patiënt van geneesmiddelen. Mitsdien werd het beroep verworpen.

Afleveren van geneesmiddelen in den zin van terhandstellen van gratis geneesmiddelen is dus strafbaar, terwijl de geneesheer wel de geneesmiddelen zelf bij den patiënt mag toepassen, mits hij hem er maar niet door terhandstelling de beschikking over geeft.

Hoewel dit arrest zich richt tegen een medisch gebruik is het ook voor de tandheekunde van niet minder belang, eerder nog vèrstrekkender. Hoe toch is de wettelijke regeling inzake het gebruik van geneesmiddelen in de tandarts-praktijk? Volgens art. 7 van de wet regelende de voorwaarden tot verkrijging van een afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheekunst en van de uitoefening dier kunst is „het voorschrijven van inwendige geneesmiddelen, alsmede het afleveren van geneesmiddelen” den tandarts verboden. Dit voorschrift dateert van 1876 en is bij de ver-

*) Het ingestelde beroep bracht den veroordeelde, met voorbijgang van het Hof, in dit geval rechtstreeks voor den Hoogen Raad.

schillende wijzigingen in den loop der jaren onveranderd gehandhaafd. Inmiddels is tot het inzicht doorgedrongen, dat het gebit geen zelfstandig en onafhankelijk orgaan in het menschelijk lichaam vertegenwoordigt, doch dat de invloed van de aandoeningen en de behandeling het geheele individu raakt en zich evenzeer uitstrekt tot diens fysieken en psychischen toestand als die van elk ander onderdeel van het organisme. Op de tandheelkundige behandeling is dit niet zonder uitwerking gebleven en het gebruik van analgetica, sedativa en hypnotica is een factor bij de behandeling geworden van onmiskenbaar belang, preventief zoowel als repressief. Als gevolg daarvan heeft het initiatief der pharmaceutische grootindustrie bij het lanceeren van haar nieuwe preparaten de tandheilkunde niet over het hoofd gezien.

Intusschen had de Nederlandsche tandarts door de z.g. specialité's het in de hand om zonder overschrijding van zijn bevoegdheid de patiënten te laten profiteeren van de ook voor tandheelkundige doeleinden waardevolle eigenschappen van „inwendige” geneesmiddelen. Door den patiënt een of meer tabletjes mee te geven, kon hij aan diens subjectieve klachten, voorzoover die met de plaatselijke behandeling niet of niet direct op te heffen zijn, tegemoet komen. De fabrikanten hebben zelfs speciale verpakkingen in den handel gebracht om deze verstrekking te vergemakkelijken.

Door de beslissing van den Hoogen Raad is thans onomstootelijk uitgemaakt, dat deze vorm van medicieeren valt onder het begrip „afleveren” van geneesmiddelen, hetwelk, gelijk gezegd, den tandarts evenals den arts is verboden. Hierdoor is hem de gelegenheid ontnomen om zijn patiënten te laten profiteeren van inwendige geneesmiddelen althans op een andere plaats en anderen tijd dan in zijn behandelkamer.

Wederom blijkt hoezeer de wettelijke regeling van de bevoegdheid van den tandarts niet meer in overeenstemming is met de tandheelkundige behoeften van dezen tijd en als verouderd moet worden gekwalificeerd.

B.